Dobbelaeres te Zeveren en Meigem

Zeveren en Meigem zijn 2 dorpen die ten zuidwesten liggen van Sint-Maria-Leerne en beide ook behoren tot het Land van Nevele. Ook hier zijn Dobbelaeres al vrij vroeg aanwezig.

Petrus Dobbelaere, schepen van het Land van Nevele

In de archieven van de Baronie Nevele (ABN, Nr 66, Namen van personen die renten bezitten en goederen verpachten, f°114v) wordt in de parochie van Zeveren, Petrus Dobbelaere *filius Lowijs* (=Lodewijk) vermeld samen met zijn echtgenote Judoca Mestach *fa Adriaens*. Zij betaalden in 1575 20 schellingen parisis cijnsrente, wat dus betekende dat ze een stuk grond in eigendom hadden van de heer van het Land van Nevele. Of beter gezegd: ze bleven hiervan 'eigenaar' zolang ze de cijns betaalden, net zoals de meeste andere inwoners van het Land van Nevele. Hij betaalt deze rente ook de volgende jaren tot in 1582 (ABN, Nr 97, Naamlijsten, f°303).

Blijkbaar legt deze Petrus Dobbelaere in 1571 de eed af als 4e schepen van de plaatselijke schepenbank (ABN Nr 949), wat dus betekent dat hij mee beslist in bestuurlijke en rechterlijke zaken die te maken hebben met de inwoners van het Land van Nevele, althans wat het platteland betreft (Nevele buiten). Ook nadien wordt hij nog regelmatig als schepen genoemd samen met Judocus Van Dijck, Mauritius De Wulf, Carolus Yde, Egidius Van Ooteghem, Judocus De Meyere, Andreas Van Meeren (1574). Er waren steeds 7 schepenen en de namen hiervan konden nogal eens wisselen. Zij vergaderden onder het voorzitterschap van de **hoogbaljuw** Henricus de Honse (in 1576 is er sprake van een (onder)baljuw: Franciscus De Caestekere). Er is ook sprake van Joannes Van Senthomas die als **amman** de vergaderingen van de schepenbank bijwoont. Zo wordt bijvoorbeeld in 1573 de verkoop van een stuk grond in de parochie van Nevele 'ghenaempt het hofackerkin' genoteerd voor de schepenbank. De verkoper is Mauritius Lootens en hij krijgt nog de toelating om de twee beste eiken die nog op dit stuk land staan te kappen.

Deze Petrus Dobbelaere wordt ook genoemd als eigenaar van een half bunder land (=450 roeden, ongeveer 67,5 are groot) gelegen te Zeveren (ABN Nr 378, f°49r). Er werd aanvankelijk genoteerd dat er achterstallige betalingen waren, nadien werd dit gecorrigeerd 'niet ghecompareert ende nietmin ghequeeten' voor de jaren 1582 tot en met 1586. Mogelijk betreft het hier dezelfde grond als hierboven al beschreven. In een 'acte van decrete' (ABN Nr 955 uit 1583) wordt nog uitvoerig beschreven over welke achterstallen het juist gaat en dat er een 'dinthymatie' (=intimatie, een soort gerechtelijke mededeling) gedaan is aan Franciscus Dobbelaere (=broer) en Philippus Mestach (=schoonbroer). Er zijn een aantal '**keersbernijnghe**' gedaan, dit was het aansteken van kaarsen gedurende een bepaalde periode waarbij alsnog de kans gegeven werd deze achterstallige betalingen door de nakomelingen van Petrus te laten doen. Er wordt ook gesproken over 'dootcoop', een extra jaar cijnsrente die deze nakomelingen dienden te betalen indien ze de grond zouden overnemen. We kunnen hier dus uit afleiden dat Petrus zelf kort voordien was overleden.

Het Land van Nevele was ook een leen binnen de Oudburg van Gent, wat dus betekent dat de heer van Nevele een feodale band had met de vorst aan wie hij een eed van trouw had afgelegd. Hij kon zelf ook aan bepaalde inwoners stukken grond als volgleen geven waardoor die inwoners zelf leenmannen werden van de heer van Nevele en in het leenhof 'vanden hove ende Casteele van Nevele' konden zetelen. Ook dit leenhof vergaderde onder het voorzitterschap van de (onder)baljuw en regelde allerlei zaken die te maken hadden met de volglenen, ook met de plaatselijke rechtspraak waarbij er regelmatig afspraken diende gemaakt te worden met de schepenbank om conflicten hierrond te vermijden. Blijkbaar had Petrus Dobbelaere ook een volgleen in bezit want hij wordt als **leenman** genoemd (ABN Nr 626).

Petrus Dobbelaere (°voor 1546, +ca 1582) was de zoon van Ludovicus Dobbelaere (°voor 1526) en was gehuwd met Judoca Mestach, dochter van Adrianus. Ze hadden een stuk cijnsgrond in Zeveren. Petrus wordt ook genoemd als schepen, en was ook de bezitter van een een stuk leengrond (in Meigem).

Petrus Dobbelaere wordt nog als voogd en wethouder van 'swets weghe' vermeld van de wezen van Daniel Beke in een staat van goed van 1576 en als schatter bij het bepalen van de bezittingen en schulden van het sterfhuis van Guillelmus Bollaert (Staten van Goed van de Baronie Nevele).

In 1577 wordt de verkoop genoteerd van een stuk land te Meigem groot 420 roeden, in het bezit van Laurentius De Gruutere en zijn zuster Pauweline De Gruutere (XLudovicus Van Langhe). Blijkbaar gaat het stuk land terug naar de familie: Nicolaus en Joannes De Gruutere, beiden broers van Laurentius en Pauweline, kopen het terug voor een bedrag van 24 ponden grooten. Er wordt nog bij vermeld dat de grond '**ghehauden' is van het leen ten Walle**, dat toebehoort aan Petrus Dobbelaere en Philippus Mestach. Kopers en verkopers verklaren dat er geen contract gemaakt is. (ABN Nr 954)

Na het overlijden van Petrus Dobbelaere wordt zijn leen verkocht aan Petrus Coene (ABN Nr 959). Bij 'duytgaen vander keersse' had deze Petrus Coene het hoogste bod gedaan. Het leen wordt beschreven als de helft van 7,5 bunder land. Er is weer een 'intimatie' gedaan waarbij Philippus Mestach en Franciscus Dobbelaere als ooms worden aangeduid, wat toch doet vermoeden dat er wezen waren bij het overlijden van Petrus Dobbelaere. In de **leenverheffing** (=hierbij werd bekrachtigd dat iemand een stuk grond in leen hield van een leenheer) wordt nog vermeld dat het leen eerder gekocht was door Petrus Dobbelaere samen met Philippus Mestach, dus kan verondersteld worden dat het hier om het hierboven leen ten Walle gaat. (ABN Nr 959).

Er wordt verder nog gesproken over 2 gemeten land in Zeveren genaamd 'Reins stede' die in het bezit waren van Petrus Dobbelaere. Franciscus Dobbelaere wordt als voogd van de kinderen van Petrus 'gheinthymeert'. (ABN Nr 959)

Nog in 1583 ontstaat er een geschil tussen Philippus Mestach en Franciscus Dobbelaere, Livinus Van Hecke en Guillelmus Van Renterghem als naaste bestaanden van de kinderen van Joannes Dobbelaere (verweerders). Uit de tekst kan afgeleid worden dat de kinderen van Joannes 'gheen recht kennende anden grondt in questen' en dat de grond eerder toebehoorde aan Petrus Dobbelaere fs Lodewijk. (ABN Nr 959). Deze Joannes is vermoedelijk een broer van Petrus (zie verder).

De broers van Petrus Dobbelaere

Nog in 1577 wordt de verkoop genoteerd van een **leen** in de parochie van Meigem, groot 8 gemeten. Het leen was in bezit van Anthonius De Schutere *fs* Gerolfus en van zijn vrouw Joanna Mestach *fa* Martinus, en wordt verkocht aan Franciscus Dobbelaere fs Ludovicus en zijn vrouw Elisabeth Mestach, zelf een zuster van Joanna. De verkoopprijs bedraagt in totaal 112 ponden grooten en de vader van Joanna en Elisabeth, namelijk Martinus Mestach, krijgt blijkbaar het vruchtgebruik van het leen. Franciscus Dobbelaere heeft het geld voor de aankoop geleend (100 ponden '**vanden pennync 16e**'= af te betalen op 16 jaar). Als getuigen bij de verkoop zijn een aantal vrienden en magen (=familieleden) van de verkopers aanwezig. Interessant is dat nog vermeld wordt dat de verkoop 'vut puren ende waerachtighen noode' (=uit noodzaak) gebeurt, vermoedelijk dus om hun financiële toestand wat aan te zuiveren. Opdat de verkoop wettelijk zou verlopen heeft de 15-jarige zoon van Joanna Mestach uit haar eerste huwelijk, ingestemd met de overdracht. Dit alles werd geregistreerd voor Franciscus De Caestekere, onderbaljuw en de **leenmannen** van het leenhof waaronder Petrus

Dobbelaere 'tselfs Franchoys broedere'. (ABN Nr 954) Leengronden konden dus net zoals cijngronden verkocht worden door de 'eigenaars' ervan. De feitelijke eigenaar bleef evenwel de heer van Nevele, een thans wat vreemde regeling die echter typisch was voor de feodaliteit uit de middeleeuwen.

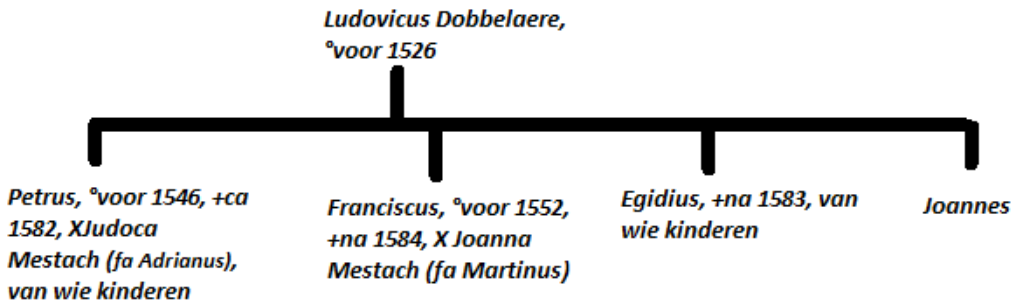
In 1584 verkopen Franciscus en zijn vrouw dit leen terug aan Jonkheer Vander Zijpe, het leen werd blijkbaar de Lombaert genoemd (ABN Nr 955, 1166). Van deze verkoop is een contract gemaakt (ABN Nr 959) waarin wat meer details gegeven worden over de ligging: in Meigem voor de 'schietspoele' en grenzende in het noorden aan de 'sheerens strate wesende den Thilsen herwech' (=weg van Gent naar Tielt). Elke keer iemand in het bezit kwam van een leen kwam er een leendenombrement, een gedetailleerde beschrijving van de ligging, de grootte,… Blijkbaar had Franciscus 'noydt denombrement overghegheven' en werd dit nu bij de verkoop alsnog rechtgezet. Zo heeft hij 'dit denombrement (alzo hij gheenen zeghele en heeft) gheteekent met zijnen name en ghecostumeert handteekcen tsaterdaechs up den eenentwintichsten van julyus XV ^{C} vierentachtentich' (=21 juli 1584). Franciscus woonde zelf blijkbaar in Vinkt (ABN Nr 956), een parochie ten westen van Zeveren, en ook nog deel uitmakende van het Land van Nevele.

Franciscus Dobbelaere (°voor 1552, +na 1584) woonde te Vinkt en was gehuwd met Elisabeth Mestach (dochter van Martinus) en komt net als zijn broer Petrus in het bezit van een stuk leengrond te Meigem. Petrus zelf was gehuwd met Judoca Mestach (dochter van Adrianus). .

Franciscus wordt genoemd als pachter van een stuk land in 1583 in Vinkt (ABN Nr 955) en in 1585 hebben Franciscus Dobbelaere en zijn vrouw Elisabeth Mestach een stuk grond van 2 gemeten, gelegen in Meigem, verkocht dat ze eerder geërfd hadden van Elisabeth's broer Joannes Mestach. (ABN Nr959)

In 1583 wordt een stuk grond vermeld van 1000 roeden groot, gelegen te Vinkt, dat toebehoorde aan de kinderen van Egidius Dobbelaere, zoon van Ludovicus. Dit stuk grond is '**gehauden vanden leene sDammans**'. Uit de 'acte van decrete' kan afgeleid worden dat er na de 4 voorziene 'keersbernijnghe' niemand een bod gedaan had op dit stuk land (Joannes en Franciscus Dobbelaere, als ooms langs vaderlijke zijde, en Andreas De Bouvere, oom en vriend langs moederlijke zijde, zijn 'gheinthymeert' geweest hieromtrent). Omdat Egidius Dobbelaere zelf nog een achterstal in pacht te betalen had aan een Joannes Bollaert –het ging hier over een bedrag van 59 ponden grooten- wordt dit stuk grond dan blijkbaar toegewezen aan deze Bollaert (ABN nr 955, 957).

Ook Egidius Dobbelaere (+voor 1583) en Joannes Dobbelaere zijn zonen van Ludovicus. Egidius wordt als eigenaar van een stuk grond te Vinkt genoemd, ook als pachter. Hij laat kinderen na.

Boudewijn Dobbelaere, H. Geestmeester te Zeveren

In 1633 wordt er een betaling gedaan aan *Bauwen* (=Boudewijn) Dobbelaere H. Gheestmeester van Zeveren (=werd aangesteld door de heer en beheerde de bezittingen van de **H. Geesttafel of armentafel**, hij hield ook toezicht op het uitdelen van bv. brood aan de armen). (Staten van goed van Baronie Nevele). Uit de parochieregisters konden we zijn gezin reconstrueren: Boudewijn Dobbelaere (°voor 1605), gehuwd voor 1625 met Livina Ide (dochter van Petrus). Zij hadden volgende kinderen:

-Martinus, °Lotenhulle 12.10.1625 (doopgetuigen Martinus Van Houcke *ex Meygem*, Egidia Van Hove *ex Dronghen*)

-Livinus, °Lotenhulle 27.6.1627 (Joannes Wieme *ex Lotenhulle*, Martina (?) Dobbelaere *ex Hansbeke*)

De volgende kinderen werden te Zeveren geboren:

-Judoca, °20.6.1629 (Hector Van Dycke, Martina Ide *ux.* Petrus Van Speybroeck)

-Petrus, °29.1.1632 (Petrus De Weirt, Petronella Ide *ux.* Martinus Van Houcke)

-Georgius, °3.11.1633 (Jacobus Van Mullem, Georgia Thienpont *ux.* Cornelius Dobbelaere)

-Ludovicus, °9.2.1635 (Petrus De Weert, Ludovica Van Hulle *ux*. Gerardus Dobbelaere)

-Carolus, °21.9.1636 (Livinus Dobbelaere, Judoca Ide *fa Petri noe Egidia Idie vidua*)

-Cornelius, °5.10.1638 (Dionisius Strobbe *fs jois*, Cornelia Van Ooste *ux.* Judocus Dobbelaere)

-Florentina, °29.4.1640 (Gerardus Cornelius *fs* Guillelmus, Florentina Dobbelaere *ux.* Judocus Van Vlaenderen)

-Maria, °27.9.1642 (Carolus Van Wanzele, Maria Geons *ux.* Joannes Van Straten *fs* Adrianus)

Nog te noteren valt dat de enige Dobbelaeres die in Zeveren vermeld worden (parochieregisters starten vrij vroeg in 1617) juist dit gezin van Boudewijn Dobbelaere betreft. Er is nog een onwettige geboorte op 23.2.1645 van een Matteus Dobbelaere, zoon van Martina Dobbelaere *(pater erat miles lotringus (ut diatur)).* De doopgetuigen bij dit kind zijn Boudewijn Dobbelaere en een Judoca Dobbelaere*,* er moet dus een verwantschap zijn van deze Martina Dobbelaere met Boudewijn.

Op basis van de doopgetuigen die vermeld worden bij de kinderen van Boudewijn Dobbelaere is een verwantschap aan te duiden met Dobbelaeres uit Drongen. We komen hier nog op terug.

Marc Van Stappen, met medewerking Michel Dobbelaere (*), 2020, www.stap-brug.be

(*) Michel Dobbelaere heeft jarenlang in tal van archieven gespeurd naar families Dobbelaere. Zo zijn ook de archieven van de Baronie Nevele door hem onder handen genomen waardoor een indrukwekkende bron gegevens over Nevele en zijn inwoners ter beschikking kwam. Deze bijdrage is een eerste bewerking van deze gegevens.